

Programové obdobie 2021 – 2027

– podpora realizácie zelených opatrení v rámci adaptácie na zmenu klímy a podpora budovania envirocentier

Návrh Partnerskej dohody SR na obdobie 2021 – 27 a návrh Programu Slovensko boli dňa 10. 12. 2021 zaslané z úrovne Ministerstva investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR (MIRRI SR), ako riadiaceho orgánu Programu Slovensko, Európskej komisii na neformálnu konzultáciu.

V rámci EK sú oba tieto dokumenty predmetom tzv. inter-service consultation, t. j. pripomienkového konania zo strany jednotlivých generálnych riaditeľstiev EK (t. j. nielen DG Regio - generálneho riaditeľstva pre regionálnu politiku, ale aj generálneho riaditeľstva pre zamestnanosť, generálneho riaditeľstva pre životné prostredie, generálneho riaditeľstva pre energetiku atď.). **Pripomienky EK by mali byť doručené v najbližších dňoch.**

Komunikácia s partnermi a ich informovanie v procese prípravy oboch týchto dokumentov – Partnerskej dohody SR aj Programu Slovensko - je v gescii MIRRI SR, napr. prostredníctvom pracovnej skupiny Partnerstvo pre politiku súdržnosti 2020+, pričom distribúcia a zverejňovanie podkladových materiálov alebo návrhov týchto dokumentov taktiež spadá do pôsobnosti MIRRI SR.

MŽP SR je v rámci Programu Slovensko jedným zo sprostredkovateľských orgánov a aktivity v pôsobnosti MŽP SR sú súčasťou podpory v rámci cieľa politiky súdržnosti **2 Zelenšia nízkouhlíková Európa**. V nadväznosti na aktivity podporované v programovom období 2014 – 2020 v rámci OP Kvalita životného prostredia navrhlo MŽP SR na podporu v rámci Programu Slovensko aj adaptačné opatrenia na zmenu klímy s využitím zelených prvkov, ako aj budovanie environmentálnych centier.

V rámci **špecifického cieľa 2.4 Podpora adaptácie na zmenu klímy a prevencie rizika katastrof, ako aj odolnosti, a to s prihliadnutím na ekosystémové prístupy**, sú navrhnuté na podporu tieto aktivity:

- 2.4.1. Vodozádržné opatrenia na adaptáciu na zmenu klímy v sídlach a krajine a /alebo ochranu pred povodňami
- 2.4.4. Preventívne opatrenia na ochranu pred povodňami viazané na vodný tok
- 2.4.5. Vytváranie koncepčných východísk pre realizáciu adaptačných opatrení na národnej, regionálnej a miestnej úrovni

2.4.1. Vodozádržné opatrenia na adaptáciu na zmenu klímy v sídlach a krajine a /alebo ochranu pred povodňami

Predmetom podpory sú adaptačné opatrenia na zmenu klímy, ktorých funkciou bude zadržiavanie vody alebo ochrana pred povodňami a prípadne kombinácia oboch týchto funkcií. V sídlach budú realizované opatrenia na zachytávanie a zadržiavanie zrážkovej vody prostredníctvom zelenej infraštruktúry (vytváranie bioretenčných systémov na zadržiavanie zrážkovej vody, ako sú dažďové záhrady, zberné jazierka a pod.) alebo prvkov technického charakteru (systémy na zadržiavanie zrážkovej a/alebo vsakovanie vody – podzemné nádrže a pod.), ako aj ich kombinácie.

Súčasťou adaptačných opatrení v krajine budú opatrenia prírodného charakteru s využitím prvkov zelenej infraštruktúry, ako napr. vytváranie a obnova prírodných vodných nádrží, inundačných území, vytváranie podmienok pre meandrovanie a bezpečné vybrežovanie (riadené záplavy) vybraných vodných tokov, vytváranie remízok. Medzi technickými opatreniami budú predmetom podpory napr. suchý polder alebo vsakovacie systémy.

Zámerom podpory v tejto oblasti je zvýšiť zastúpenie prvkov zelenej a modrej infraštruktúry najmä v sídelnom prostredí. Opatrenia prírodného charakteru budú zvýhodňované pred technickými opatreniami.

Adaptačné opatrenia budú plniť vodozádržnú funkciu, čo prispeje k zmierneniu prejavov sucha. Niektoré typy opatrení budú slúžiť na ochranu pred povodňami v krajine tým, že zvýšia vodozádržnú schopnosť povodia, spomalia povrchový odtok do vodných tokov a znížia ich prietok.

K alokáciám na jednotlivé špecifické ciele a ani k opatreniam v rámci Programu Slovensko, Európska komisia zatiaľ nezaujala stanovisko.

V prípade danej aktivity však MŽP SR presadzuje výrazné navýšenie jej alokácie, ktoré je v porovnaní s alokáciou 62. výzvy po jej navýšení (27 mil. EUR) viac než štvornásobné.

2.4.4. Preventívne opatrenia na ochranu pred povodňami viazané na vodný tok

Východiskom pre podporu sú PMPR. Podpora bude smerovaná na realizáciu technických opatrení (výstavba vodných stavieb – napr. ochranné hrádze, poldre, protipovodňové línie, úprava tokov a iné), ďalej prírode blízkych protipovodňových opatrení (napr. revitalizácia vodných tokov,) ako aj ich kombináciu.

Cieľom podpory v tejto oblasti bude prednostne realizovať opatrenia zelenej a modrej infraštruktúry a v prípade, že ich funkcia je nedostatočná pre zabezpečenie protipovodňovej ochrany, budú podporované aj technické opatrenia, resp. ich kombinácia.

Zároveň bude podpora smerovaná na zvýšenie bezpečnosti vodných stavieb počas povodňového zaťaženia a ich adaptáciu na zmenené klimatické podmienky (napr. zmeny v úhrnoch a časovej priestorovej distribúcii zrážok).

V prípade danej aktivity MŽP SR navrhuje v porovnaní so súčasnou alokáciou 21. výzvy (ktorá je 148 mil. EUR) približne o tretinu nižšiu alokáciu.

2.4.5. Vytváranie koncepčných východísk pre realizáciu adaptačných opatrení na národnej, regionálnej a miestnej úrovni

V rámci tejto aktivity bude podporované aj vytváranie regionálnych a lokálnych adaptačných stratégií, ako aj vypracovanie strategickej štúdie vodozádržných opatrení pre vybrané lokality (povodie rieky Kysuca, povodie dolného Hrona a dolného Ipľa, oblasť Východoslovenskej nížiny). Podporované bude aj vytvorenie metodického a koncepčného rámca pre realizáciu adaptačných opatrení. V rámci uvedenej aktivity bude podporená aj príprava projektovej dokumentácie adaptačných opatrení, a to za podmienky ich následnej realizácie.

Ide o neinvestičnú aktivitu s nízkou alokáciou (okolo 5 mil. EUR).

Podpora environmentálnych centier bude súčasťou **špecifického cieľa 2.7 Posilnenie ochrany a zachovania prírody, biodiverzity a zelenej infraštruktúry, a to aj v mestských oblastiach, a zníženia všetkých foriem znečistenia.**

Ide o aktivitu:

- **2.7.5. Podpora environmentálneho povedomia aj prostredníctvom environmentálnych centier.**

Jej predmetom bude podpora environmentálnych centier, aj v chránených územiach, za účelom zvyšovania environmentálneho povedomia, osvetu a informovanosti verejnosti (budovanie centier vo vhodných lokalitách za účelom realizácia komunikačných kampaní, podujatí zameraných na zlepšenie spolupráce medzi dotknutými subjektmi v oblasti ochrany prírody a krajiny, prezentácie názorných opatrení v oblasti ochrany životného prostredia).

Environmentálne centrá budú využívané na zvýšenie environmentálneho povedomia verejnosti taktiež v oblasti adaptácie na zmenu klímy, vodného hospodárstva, prechodu na obehové hospodárstvo s dôrazom na odpadové hospodárstvo a kvalitu ovzdušia.

Alokácia na podporu envirocentier bude približne rovnaká ako alokácia 67. výzvy v súčasnom programovom období.